

Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2025–2026

Program je bil potrjen na 52. seji Sveta Centra, ki je potekala 28. 03. 2025.

Potrjen program ne predstavlja obveze, da bodo vsi projekti izbrani za sofinanciranje.

Marec 2025

	Projekt	Prejemnik donacije	Predvidena skupna vrednost projekta (EUR)	Predvidena donacija RS (EUR)			Donacija skupno (EUR)	Ocena projekta po merilih CMSR				Ocena tveganja realizacije
				2025	2026	2027		Skupaj do 100	Vsebinski del do 55	Trajnostni razvoj do 25	Finančni del do 20	
BOSNA IN HERCEGOVINA												
1.	Digitalizacija mestne uprave DGU_Connect	Občina Gradiška	1.134.138,34	400.000,00	167.069,17	-	567.069,17	68	43	12	13	●
			1.134.138,34	400.000,00	167.069,17	-	567.069,17					
GRUZIJA												
1.	Trajnostno gospodarjenje z gozdovi v občini Adigeni - 3. faza	Nacionalna agencija za gozdove Gruzije	1.412.000,00	235.333,33	235.333,33	235.333,33	705.999,99	72	48	11	13	●
			1.412.000,00	235.333,33	235.333,33	235.333,33	705.999,99					
MOLDAVIJA												
1.	Trajnostno upravljanje z vodnimi viri in kmetijstvom v Cantemiru	Občina Cantemir	822.025,00	75.506,00	235.507,00	305.505,75	616.518,75	67	41	15	11	●
			822.025,00	75.506,00	235.507,00	305.506,00	616.518,75					
SEVERNA MAKEDONIJA												
1.	WebEmpower: digitalna dostopnost in socialna vključenost	Fakulteta za računalništvo in inženirstvo, Univerza sv. Cirila in Metoda v Skopju	360.000,00	230.000,00	100.000,00	-	330.000,00	75	43	19	13	●
2.	Opolnomočenje digitalnega kmetijstva: modernizacija, izobraževanje in trajnostni razvoj v Severni Makedoniji	Fakulteta za kmetijske znanosti in prehrano, Univerza sv. Cirila in Metoda v Skopju	598.500,00	78.500,00	400.000,00	-	478.500,00	75	41	21	13	●
			958.500,00	308.500,00	500.000,00	-	808.500,00					
UKRAJINA												
1.	Izgradnja dveh rejniških hiš v Hmelnicki regiji	Regionalna razvojna agencija regije Hmelnicki	999.019,82	349.900,00	482.616,50	-	832.516,50	69	36	21	12	●
2.	Izgradnja zaklonišča v OŠ Nadiya	Regionalna razvojna agencija regije Harkov	265.020,00	-	233.220,00	-	233.220,00	66	33	20	13	●
			1.264.039,82	349.900,00	715.836,50	-	1.065.736,50					
VREDNOST PROJEKTOV - VSE DRŽAVE												
	VREDNOST PROJEKTOV			PREDVIDENA DONACIJA RS (EUR)			SKUPAJ PREDVIDENA DONACIJA RS	PREDVIDENI DELEŽ DONACIJE RS				
	EUR			2025	2026	2027	EUR	%				
SKUPAJ	5.590.703,16			1.369.239,33	1.853.746,00	540.839,33	3.763.824,41	67,3%				

LEGENDA TVEGANJA	
●	nizka
●	srednja
●	visoka

Prag za uvrstitev projekta v program financiranja CMSR je 65 % doseženih točk. Program CMSR potrdi Svet CMSR.

Projekti potrjeni v predhodnih programih:

	Projekt	Prejemnik donacije	Predvidena skupna vrednost projekta (EUR)	Predvidena donacija RS (EUR)			Donacija skupno (EUR)	Ocena projekta po merilih CMSR				Ocena tveganja realizacije
				2025	2026	2027		Skupaj	Vsebinski del	Trajnostni razvoj	Finančni del	
BOSNA IN HERCEGOVINA												
1.	Optimizacija vodovodnega sistema in izgradnja cevovoda v občini Laktaši	Občina Laktaši	2.000.000,00	500.000,00	500.000,00		1.000.000,00	73	43	16	14	●
2.	Optimizacija in revitalizacija vodovodnega sistema v Občini Velika Kladuša	JKP "Vodovod in kanalizacija" d. o. o. Velika Kladuša	1.811.400,00	254.133,33	508.266,67		762.400,00	70	43	14	13	●
			2.000.000,00	754.133,33	1.008.266,67	-	1.762.400,00					
ČRNA GORA												
1	Izgradnja bioplinske elektrarne na odlagališču komunalnih odpadkov Možura	Javno podjetje Možura d.o.o. Bar, Črna gora	1.476.637,00	631.803,00	-	-	631.803,00	66	42	16	8	●
2.	Ukrepi za energetske učinkovitost (SKLAD)	Eko sklad	1.650.000,00	1.000.000,00	500.000,00		1.500.000,00	74	42	19	13	●
3.	Izboljšanje energetske učinkovitosti Športnega centra Žabljak	Občina Žabljak	444.686,00	74.114,46	148.228,93		222.343,39	75	44	18	13	●
			3.571.323,00	1.705.917,46	648.228,93		2.354.146,39					
SEVERNA MAKEDONIJA												
1.	Rekonstrukcija čistilne naprave za pripravo pitne vode v Občini Probištip	Občina Probištip	975.600,00	243.900,00	243.900,00		487.800,00	73	43	17	13	●
			975.600,00	243.900,00	243.900,00		487.800,00					
UKRAJINA												
1.	Razvoj programske rešitve e-Voda za učinkovito ravnanje z vodo in odpadnimi vodami v Ukrajini	Javno podjetje Zhytomyrvodokanal	1.499.316,00	399.817,67	799.635,33		1.199.453,00	67	37	17	13	●
			1.499.316,00	399.817,67	799.635,33		1.199.453,00					
VREDNOST PROJEKTOV - VSE DRŽAVE												
	VREDNOST PROJEKTOV			PREDVIDENA DONACIJA RS (EUR)			SKUPAJ PREDVIDENA DONACIJA RS	PREDVIDENI DELEŽ DONACIJE RS				
	EUR			2025	2026	2027	EUR	%				
SKUPAJ	8.046.239,00			3.103.768,46	2.700.030,93		5.803.799,39	72,1%				

LEGENDA TVEGANJA	
●	nizka
●	srednja
●	visoka

Prag za uvrstitev projekta v program financiranja CMSR je 65 % doseženih točk. Program CMSR potrdi Svet CMSR.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Naslov projekta: Digitalizacija mestne uprave, DGU_Connect

Prejemnik donacije: Občina Gradiška, Bosna in Hercegovina

Povzetek projekta:

Mestna uprava Gradiške se sooča s številnimi izzivi pri zagotavljanju kakovostnih in učinkovitih javnih storitev, predvsem zaradi zastarelih informacijskih sistemov in pomanjkanja digitalne infrastrukture. Trenutni administrativni postopki so dolgotrajni in zahtevajo veliko ročnega dela, kar povzroča zamude in dodatne stroške za prebivalce ter lokalne podjetnike. Še posebej ranljive skupine, kot so starejši, osebe z invalidnostjo in prebivalci podeželskih območij, imajo omejen dostop do elektronskih storitev, kar dodatno otežuje njihovo vključenost v sodobne administrativne postopke.

Projekt digitalizacije mestne uprave vključuje vrsto ključnih aktivnosti, ki bodo izboljšale operativnost občinskih služb ter omogočile hitrejše in bolj pregledne postopke za občane in podjetja. Vzpostavljen bo enoten digitalni sistem za upravljanje občinskih storitev (DMS), ki bo omogočal avtomatizacijo administrativnih postopkov in boljšo povezljivost med različnimi oddelki uprave. Razvita bo tudi spletna platforma, ki bo občanom omogočala elektronsko oddajo vlog, dostop do dokumentov in spremljanje statusa zahtevkov, s čimer se bo zmanjšala potreba po fizičnih obiskih na upravni enoti. Obsežna migracija obstoječih podatkov v varno digitalno okolje bo izvedena s pomočjo sodobnih metod kibernetske zaščite, ki bodo zagotavljale varnost občutljivih informacij. Ključnega pomena bo tudi usposabljanje zaposlenih, kjer bodo izvedene delavnice za učinkovito uporabo novih tehnologij, hkrati pa bo projekt vključeval tudi izobraževanja za občane, zlasti ranljive skupine, kot so starejši in invalidi. Projekt bo poleg digitalizacije uvedel tudi energetske učinkovite rešitve, vključno s prenovo sejne dvorane (274 m²), montažo LED razsvetljave, pametnih HVAC sistemov in optimizacijo komunalnih storitev. S tem bo mestna uprava zmanjšala porabo papirja in energije za 30 %, kar bo prispevalo k trajnostnemu razvoju in zmanjšanju emisij CO₂. Za širšo javnost bo organizirana promocijska kampanja s konferencami, medijskimi nastopi ter objavami na spletu in družbenih omrežjih, s ciljem ozaveščanja občanov o prednostih digitalizacije.

Namen projekta:

Namen projekta je digitalizacija mestne uprave, ki bo omogočila hitrejšo obdelavo dokumentov, zmanjšanje stroškov ter povečanje preglednosti in učinkovitosti javnih služb. S trajnostno digitalno transformacijo bo projekt izboljšal dostopnost elektronskih storitev za občane in podjetja, optimiziral upravne postopke ter spodbudil boljše sodelovanje med občino in prebivalci. Hkrati bo projekt prispeval k zmanjšanju onesnaževanja z manjšo porabo papirja, energije in emisij CO₂, kar bo mestno upravo naredilo sodobnejšo, učinkovitejšo in okolju prijaznejšo.

Rezultati projekta:

- delujoč sistem digitalnega upravljanja dokumentov (DMS),
- uvedena nova e-storitev za občane in podjetja,
- prenovljena in tehnološko posodobljena sejna dvorana,
- izobraženi zaposleni.

Cilji projekta:

- digitalizacija mestne uprave in optimizacija delovnih procesov,
- izboljšanje dostopnosti občinskih storitev za občane,
- povečanje učinkovitosti javne uprave in zmanjšanje birokracije,
- vzpostavitev sodobne informacijsko-tehnološke infrastrukture za podporo digitalnim storitvam,
- zmanjšanje onesnaževanja in porabe (papirja, energije, emisij).

Indikatorji:

- 1 prenovljena in tehnološko posodobljena sejna dvorana,
- 1 vzpostavljen digitalni sistem za upravljanje dokumentov (DMS),
- 1 e-storitev za občane in podjetja

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50,00 %	567.069,17 EUR
Donacija RS	50,00 %	567.069,17 EUR
SKUPAJ	100,00 %	1.134.138,34 EUR

Terminski načrt:

Projekt bo trajal 18 mesecev ob podpisu pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk ter zagotavlja enake možnosti, ne glede na spol. Bosna in Hercegovina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 9: Zgraditi odporno infrastrukturo, spodbujati trajnostno industrializacijo in spodbujati inovacije (podcilj 9.1: Razviti kakovostno, zanesljivo, trajnostno in odporno infrastrukturo, vključno z regionalno in čezmejno infrastrukturo, za podporo gospodarskemu razvoju in blaginji ljudi, s poudarkom na dostopu za vse po enakih pogojih), s ciljem trajnostnega razvoja št. 16: Spodbujati miroljubne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj, omogočiti dostop do pravnega varstva za vse in vzpostaviti učinkovite, odgovorne in vključujoče institucije na vseh ravneh (podcilj 16.6: Razviti učinkovite, odgovorne in pregledne institucije na vseh ravneh in podcilj 16.10: Zagotoviti javni dostop do informacij in zaščititi temeljne svoboščine v skladu z nacionalno zakonodajo in mednarodnimi sporazumi) in ciljem trajnostnega razvoja št. 17: Okrepiti sredstva za izvajanje in oživetev globalnega partnerstva za trajnostni razvoj (podcilj 17.8: Do leta 2030 povečati uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter si prizadevati za splošno dostopnost interneta v najmanj razvitih državah).

Tveganja realizacije:

Možna tveganja vključujejo nizko stopnjo pripravljenosti zaposlenih na prehod v digitalne procese ter omejeno digitalno pismenost občanov, še posebej starejših. Tveganje bo zmanjšano s ciljanimi izobraževalnimi programi in postopnim uvajanjem novih rešitev. Dodatno lahko nihanja na trgu informacijske tehnologije vplivajo na stroške implementacije, kar bo naslovljeno z natančnim načrtovanjem proračuna in vključitvijo rezervnih sredstev. Projekt bo pomembno prispeval k digitalni transformaciji mestne uprave Gradiške, izboljšanju kakovosti javnih storitev in povečanju zadovoljstva občanov ter podjetij pri upravnih postopkih. CMSR je ob uvrstitvi projekta v svoj program ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

GRUZIJA

Naslov projekta: Trajnostno gospodarjenje z gozdovi v okrožju Adigeni, 3. faza

Prejemnik donacije: Nacionalna agencija za gozdove, Gruzija

Povzetek projekta:

Gozdovi v Gruziji imajo izjemno ekološko in gospodarsko vrednost, vendar se gozdarski sektor sooča z izzivi, kot so zastarele metode upravljanja, pomanjkanje strokovnega znanja in pomanjkljiva infrastruktura. To vpliva na biotsko raznovrstnost, zdravje gozdov in ekonomski razvoj lokalnih skupnosti. Prejšnji fazi projekta sta uspešno uvedli večnamensko gospodarjenje z gozdovi, izboljšali varnost delavcev in razvili trajnostne turistične dejavnosti.

V sklopu projekta bodo izvedene številne aktivnosti, ki bodo prispevale k izboljšanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, varovanju naravnih ekosistemov ter razvoju lokalne gozdarske in lesno-predelovalne industrije. Projekt predvideva usposabljanje gozdarskih strokovnjakov in delavcev za uporabo sodobnih metod trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki bodo temeljile na digitalnih tehnologijah in ekoloških pristopih. Vzpostavljen bo nov lesno-predelovalni center (Business Service Yard), ki bo opremljen s sodobnimi stroji za obdelavo lesa in bo omogočal dodano vrednost gozdnim virom na lokalni ravni. Poleg tega bo projekt vključeval nadgradnjo rekreacijske infrastrukture, kot so pohodniške poti, informacijske table in izobraževalni centri, ki bodo obiskovalcem nudili vpogled v trajnostno rabo gozdnih virov. V okviru projekta bodo organizirane tudi mednarodne poletne šole in študijski obiski, kjer bodo lokalni strokovnjaki sodelovali z evropskimi partnerji pri izmenjavi znanja in dobrih praks s področja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Poseben poudarek bo namenjen krepitvi procesov in aktivnostim, ki ustvarjajo dodatno vrednost surovine ali končnega izdelka, ki pride do končnega potrošnika v gozdarski in lesni industriji, kar bo pozitivno vplivalo na ustvarjanje novih delovnih mest in izboljšalo gospodarski razvoj v regiji Adigeni.

Namen projekta:

Namen projekta je implementacija trajnostnega upravljanja gozdov v okrožjih Adigeni in Akhaltsikhe, krepitev lesno-predelovalne industrije ter razvoj naravi prijaznega turizma. S tem projekt celostno prispeva k izboljšanju ekoloških, gospodarskih in socialnih vidikov gozdnega gospodarjenja ter spodbuja dolgoročno trajnostno upravljanje naravnih virov v Gruziji. Pretekle faze projekta so dokazale uspešnost sodelovanja med izvajalcem in lokalnimi deležniki, pri čemer je bilo še posebej prepoznano slovensko strokovno znanje na področju upravljanja z gozdovi.

Rezultati projekta:

- usposobljeni gozdni strokovnjaki in delavci za varno in trajnostno delo v gozdu,
- vzpostavitev lesno-predelovalnega centra (Business Service Yard),
- nadgradnja športne infrastrukture za rekreacijo,
- izvedba mednarodnih poletnih šol in študijskih obiskov.

Cilji projekta:

- okrepiti strokovno znanje gozdnih delavcev in strokovnjakov,
- uvesti sodobne metode trajnostnega gospodarjenja z gozdovi,
- spodbujati gospodarski razvoj lokalnih skupnosti z izboljšanjem lesno-predelovalne industrije,
- povečati atraktivnost regije za trajnostni turizem.

Indikatorji projekta:

- število usposobljenih gozdnih strokovnjakov in delavcev,
- vzpostavljen lesno-predelovalni center,
- število izvedenih mednarodnih poletnih šol in študijskih obiskov.

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50,00 %	706.000,00 EUR
Donacija RS	50,00 %	706.000,00 EUR
SKUPAJ	100,00 %	1.412.000,00 EUR

Terminski načrt:

Projekt bo predvidoma trajal 20 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk ter zagotavlja enake možnosti, ne glede na spol. Gruzija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je v skladu s ciljem trajnostnega razvoja št. 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse (podcilj 8.4: Do leta 2030 izboljšati globalno učinkovitost rabe virov v proizvodnji in potrošnji ter si prizadevati za odklop gospodarske rasti od degradacije okolja, v skladu z desetletnim okvirom programov trajnostne proizvodnje in potrošnje, pri čemer naj razvite države prevzamejo vodilno vlogo), s ciljem trajnostnega razvoja št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (podcilj 13.2: Vključiti ukrepe za boj proti podnebnim spremembam v politike, strategije in načrte na državni ravni) in ciljem trajnostnega razvoja št. 15: Varovati, obnavljati in spodbujati trajnostno rabo kopenskih ekosistemov, trajnostno upravljati gozdove, preprečiti dezertifikacijo, ustaviti degradacijo tal in zaustaviti izgubo biotske raznovrstnosti (podcilj 15.1: Do leta 2030 zagotoviti ohranitev, obnovo in trajnostno rabo kopenskih in sladkovodnih ekosistemov ter njihovih storitev, zlasti gozdov, mokrišč, gora in suhih območij, v skladu z obveznostmi v okviru mednarodnih sporazumov).

Tveganja realizacije:

Politična nestabilnost v Južnem Kavkazu bi lahko vplivala na izvedbo projekta, vendar so v prejšnjih fazah tveganja ostala obvladljiva. V primeru logističnih ali tehničnih težav bo projekt prilagojen s prožnimi rešitvami. Možni izzivi pri vključevanju lokalnega prebivalstva bodo naslovljeni s sodelovanjem skupnosti in organiziranjem ozaveščevalnih dogodkov. CMSR je ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

MOLDAVIJA

Naslov projekta: Trajnostno upravljanje z vodnimi viri in kmetijstvom v Cantemiru

Prejemnik donacije: Mestna uprava Cantemir, Moldavija

Povzetek projekta:

Cantemir se sooča z resnimi okoljskimi izzivi, povezanimi z degradacijo vodnih virov, podnebnimi spremembami in neučinkovitim kmetijskim upravljanjem. Glavni izzivi vključujejo zmanjšanje kakovosti vode v rezervoarju, pomanjkljivo infrastrukturo za namakanje ter omejene zmogljivosti za trajnostno kmetijstvo. Zaradi teh težav lokalna skupnost trpi za zmanjšano dostopnostjo pitne vode, manjšimi kmetijskimi donosi ter slabšo ekološko stabilnostjo regije.

V sklopu projekta bodo izvedene ključne aktivnosti, namenjene izboljšanju upravljanja vodnih virov, modernizaciji namakalnih sistemov ter spodbujanju trajnostnega kmetijstva v regiji Cantemir. Prvi korak bo sanacija in čiščenje vodnega rezervoarja, ki služi kot glavni vir vode za kmetijska zemljišča in lokalne skupnosti. To bo vključevalo odstranjevanje sedimentov, izboljšanje kakovosti vode ter uvedbo sistemov za filtracijo in aeracijo (obogatitev vode s kisikom), s čimer bo zagotovljena boljša dostopnost čiste vode za namakanje in gospodinjstva. Vzporedno bo potekala gradnja in obnova namakalne infrastrukture, kjer bodo nameščeni energetsko učinkoviti sistemi za distribucijo vode, ki bodo omogočali optimalno rabo vodnih virov in zmanjšali izgube zaradi izhlapevanja ter puščanja. Projekt vključuje tudi vzpostavitev sistemov za zbiranje in shranjevanje deževnice, kar bo zmanjšalo odvisnost kmetov od sezonskih padavin in izboljšalo stabilnost pridelave v sušnih obdobjih. Za povečanje energetske neodvisnosti bo na ključnih točkah kmetijske infrastrukture vzpostavljena namestitve sončnih panelov, ki bodo zagotavljali obnovljivo energijo za delovanje črpalk in namakalnih sistemov. Izvedeni bodo izobraževalni programe za kmete in agronome, ki bodo osredotočeni na trajnostne kmetijske prakse, učinkovito rabo vode in uvajanje inovativnih tehnologij v kmetijstvu. Organizirane bodo tudi delavnice, kjer bodo kmetje usposobljeni za uporabo preciznih namakalnih sistemov, izboljšanje kakovosti pridelkov in zmanjšanje uporabe kemičnih gnojil ter pesticidov. Prav tako bo projekt podprl vzpostavitev demonstracijskih kmetij, kjer bodo nove metode in tehnologije preizkušene v realnem okolju, kar bo služilo kot primer dobre prakse za širšo skupnost.

Namen projekta:

Namen projekta je izboljšati kakovost vodnih virov, uvajanju trajnostnih kmetijskih praks ter razvoju infrastrukture za učinkovito upravljanje z naravnimi viri v Cantemiru. S celovitim pristopom bo projekt omogočil trajnostno rabo naravnih virov, izboljšal odpornost kmetijstva na podnebne spremembe ter prispeval k večji ekonomski stabilnosti in prehranski varnosti v regiji Cantemir.

Rezultati projekta:

- obnova vodnega rezervoarja za izboljšanje kakovosti vode,
- uvedba sistema za filtracijo in aeracijo vodnih virov,
- namestitev sončnih panelov za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv,

- vzpostavitev sistemov za zbiranje deževnice in trajnostno namakanje,
- izvedba izobraževalnih programov za trajnostno kmetijstvo.

Cilji projekta:

- izboljšanje kakovosti vode in dostopa do čiste pitne vode,
- razvoj obnovljivih virov energije v okviru lokalne infrastrukture,
- povečanje odpornosti kmetijstva na podnebne spremembe,
- okrepitev lokalnih zmogljivosti za trajnostno upravljanje z vodnimi in kmetijskimi viri.

Indikatorji projekta:

- kakovost vode v rezervoarju (zmanjšanje sedimentov in škodljivih snovi),
- količina proizvedene energije iz sončnih panelov (kW),
- delež kmetijskih površin s trajnostnimi namakalnimi sistemi.

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	25,00 %	205.506,25 EUR
Donacija RS	75,00 %	616.518,75 EUR
SKUPAJ	100,00 %	822.025,00 EUR

Terminski načrt:

Projekt bo trajal 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskega viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk ter zagotavlja enake možnosti, ne glede na spol. Gruzija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Zagotoviti dostopnost in trajnostno upravljanje vode in sanitarnih storitev za vse (podcilj 6.3: Do leta 2030 izboljšati kakovost vode z zmanjšanjem onesnaženosti, odpravo odlaganja odpadkov in zmanjšanjem izpustov nevarnih kemikalij ter znatno povečati reciklažo in varno ponovno uporabo po vsem svetu in podciljem 6.4: Do leta 2030 znatno povečati učinkovitost rabe vode v vseh sektorjih ter zagotoviti trajnostni odvoz in oskrbo s pitno vodo z namenom preprečevanja pomanjkanja vode) in s ciljem trajnostnega razvoja št. 12: Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in potrošnje (podcilj 12.2: Do leta 2030 doseči trajnostno upravljanje in učinkovito rabo naravnih virov).

Tveganja realizacije:

Glavna tveganja vključujejo nepredvidene vremenske spremembe, tehnične izzive pri vzpostavitvi obnovljivih virov energije ter omejeno usposobljenost lokalnih kmetovalcev za sprejetje trajnostnih praks. Ta tveganja bodo naslovljena z nenehnim spremljanjem projekta, vključevanjem strokovnjakov in zagotavljanjem izobraževalnih programov za lokalno skupnost. CMSR je ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

SEVERNA MAKEDONIJA

Naslov projekta: Opolnomočenje digitalnega kmetijstva: modernizacija, izobraževanje in trajnostni razvoj v Severni Makedoniji

Prejemnik donacije: Fakulteta za kmetijske znanosti in prehrano, Univerza sv. Cirila in Metoda v Skopju, Severna Makedonija

Povzetek projekta:

Kmetijstvo ostaja ključni sektor v Severni Makedoniji, ki pomembno prispeva k gospodarstvu in zaposlovanju. Vendar pa se kmetijski sektor v Severni Makedoniji sooča s številnimi izzivi, kot so zastarele kmetijske prakse, omejen dostop do sodobnih tehnologij in pomanjkanje digitalne pismenosti med kmeti, še posebej pa je to izrazito pri ženskah na podeželju. Ti dejavniki vodijo v nižjo produktivnost, neučinkovito rabo naravnih virov in številne okoljske težave. Mlajša generacija kaže vse manj zanimanja za kmetijstvo zaradi percepcije, da gre za fizično zahtevno in zastarelo dejavnost.

V sklopu projekta bodo izvedene številne aktivnosti, ki bodo prispevale k modernizaciji kmetijskega sektorja v Severni Makedoniji. Projekt predvideva vzpostavitev sodobnega digitalnega učnega centra na Fakulteti za kmetijske znanosti in prehrano Univerze sv. Cirila in Metoda v Skopju, kjer bodo študenti, mladi kmetje in strokovnjaki iz kmetijskega sektorja pridobili praktične izkušnje z uporabo naprednih digitalnih orodij. V učnem centru bo na voljo najsodobnejša programska oprema za precizno kmetijstvo, spremljanje vremenskih razmer, analizo podatkov o sestavi tal in avtomatizirano načrtovanje pridelave. Poleg tega bo projekt podprl razvoj demonstracijskih kmetij, kjer bodo nove digitalne tehnologije uporabljene v praksi, s čimer bodo kmetje lahko neposredno videli koristi digitalizacije. Izvedena bodo ciljno usmerjena usposabljanja in delavnice, namenjene študentom in aktivnim kmetom, s poudarkom na uporabi senzorjev, dronov, avtomatiziranih namakalnih sistemov ter sistemov za spremljanje kakovosti tal in pridelkov. Poseben poudarek bo namenjen tudi ekonomski vključenosti žensk na podeželju, saj bo projekt vseboval programe usposabljanja in mentorstva za ženske kmetovalke s ciljem izboljšanja njihovih digitalnih kompetenc in dostopa do sodobnih kmetijskih tehnologij. Projekt bo omogočil povezovanje akademske sfere, državnih institucij in zasebnega sektorja, kar bo prispevalo k hitrejši digitalni preobrazbi makedonskega kmetijstva ter povečalo konkurenčnost in trajnost kmetijske pridelave v državi.

Namen projekta:

Namen projekta je povečati digitalno pismenost in trajnostne kmetijske prakse z uvedbo digitalnih orodij v kmetijstvo. Projekt vključuje digitalizacijo okolja na Fakulteti za kmetijske znanosti in prehrano, izobraževanje študentov in kmetov o sodobnih tehnologijah ter spodbujanje podjetništva in inovacij. Poseben poudarek je na opolnomočenju podeželskih žensk za večjo ekonomsko neodvisnost. S tem projekt prispeva k modernizaciji kmetijstva, večji konkurenčnosti in trajnostnemu razvoju sektorja v Severni Makedoniji.

Rezultati projekta:

- uvedba digitalnih orodij v procese visokošolskega izobraževanja na področju kmetijstva,
- izobraževanje za uporabo digitalnih orodij in finančnih platform za vsaj 30 podeželskih žensk,
- podpora vsaj 5 kmetijskih zagonskih podjetij ali tehnoloških inovacij do konca projekta,
- vzpostavitev informacijskega centra o standardih EU na področju kmetijstva,
- vsaj 10 % povečanje pridelka na kmetijskih površinah, kjer so uporabljena digitalna orodja.

Cilji projekta:

- ustvariti digitalizirano okolje na Fakulteti za kmetijske znanosti in prehrano,
- izobraževati študente in kmete o sodobnih digitalnih tehnologijah v kmetijstvu,
- povečati uporabo trajnostnih kmetijskih praks,
- spodbujati podjetništvo in inovacije v kmetijstvu,
- uskladiti izobraževalni program z evropskimi kmetijskimi standardi,
- opolnomočenje podeželskih žensk v kmetijstvu,
- povečati zaposlitvene možnosti v kmetijskem sektorju.

Indikatorji projekta:

- število novo pridobljenih digitalnih agronomskih orodij in opreme (20 kosov),
- število študentk in študentov, ki bodo imeli dostop do uporabe tehnologij digitalnega kmetijstva (150 študentk in študentov),
- število študentk in študentov, ki bodo uspešno zaključili delavnice preciznega kmetijstva, obdelave podatkov in pametnega kmetijstva (100 študentk in študentov),
- število žensk, ki bodo pridobile kompetence na področjih digitalne pismenosti in praks pametnega kmetijstva (50 žensk),
- število vzpostavljenih partnerstev s kmetijskimi podjetji, tehnološkimi podjetji in vladnimi organi (5 strateških partnerstev),
- število študentk in študentov, ki bodo sodelovali v pripravi projektov ali skupnih projektih, povezanih z digitalnim kmetijstvom (30 študentk in študentov).

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	20,05 %	120.000,00 EUR
Donacija RS	79,95 %	478.500,00 EUR
SKUPAJ	100,00 %	598.500,00 EUR

Terminski načrt:

Projekt bo predvidoma trajal 15 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima pozitiven vpliv na enakost spolov, saj se osredotoča na izobraževanje žensk na področju kmetijstva v Severni Makedoniji. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 2: Odpraviti lakoto, doseči prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo (podcilj 2.4: Do leta 2030 zagotoviti trajnostne sisteme pridelave hrane in izvajati odporne kmetijske prakse, ki povečujejo produktivnost in proizvodnjo, pomagajo ohranjati ekosisteme, krepijo sposobnost prilagajanja podnebnim spremembam, ekstremnim vremenskim razmeram, suši, poplavam in drugim nesrečam ter postopoma izboljšujejo kakovost zemljišč in tal.), s ciljem trajnostnega razvoja št. 4: Zagotoviti vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vse (podcilj 4.4: Do leta 2030 znatno povečati število mladih in odraslih, ki imajo ustrezne spretnosti, vključno s tehničnimi in poklicnimi, za dostojno delo in podjetništvo) in s ciljem trajnostnega razvoja št. 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse (podcilj 8.2: Doseči višjo gospodarsko produktivnost z diverzifikacijo, tehnološkim napredkom in inovacijami, tudi s poudarkom na visoko dodanih in delovno intenzivnih sektorjih).

Tveganja realizacije:

Gospodarske nestabilnosti, nihanja cen kmetijskih surovin in zakonodajne spremembe lahko vplivajo na sprejemanje digitalnih tehnologij. To tveganje bomo zmanjšali z vključevanjem deležnikov v procese odločanja in iskanjem dodatnih virov financiranja. Možni so tudi izzivi pri uvajanju novih tehnologij zaradi pomanjkanja digitalne infrastrukture v ruralnih območjih, kar bomo naslovili z usposabljanji in tehnično podporo. CMSR je ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

SEVERNA MAKEDONIJA

Naslov projekta: WebEmpower: Digitalna dostopnost in vključevanje v Severni Makedoniji

Prejemnik donacije: Fakulteta za računalništvo in inženiring, Univerza sv. Cirila in Metoda v Skopju, Severna Makedonija

Povzetek projekta:

V Severni Makedoniji ostaja digitalna dostopnost ena ključnih ovir za vključevanje ranljivih skupin, vključno z osebami z različnimi oblikami invalidnosti in starejšimi. V Severni Makedoniji prevladuje nizka raven zavedanja pomena in učinkovite implementacije digitalne dostopnosti. Posledično so mnogi prebivalci izključeni iz osnovnih digitalnih storitev, kar omejuje njihov dostop do informacij, izobraževanja in zaposlitvenih priložnosti.

V sklopu projekta bodo izvedene celovite aktivnosti, ki bodo prispevale k izboljšanju digitalne dostopnosti in vključenosti ranljivih skupin v Severni Makedoniji. Razvita bo več-nivojska metodologija ocenjevanja digitalne dostopnosti, ki bo zajemala avtomatizirano preverjanje skladnosti s standardi, ročne preglede skladnosti s standardi s strani strokovnjakov in testiranje s strani uporabnikov z različnimi oblikami invalidnosti. Projekt bo organiziral serijo izobraževalnih delavnic in usposabljanj za spletne administratorje, razvijalce, oblikovalce digitalnih vsebin ter predstavnike javnega sektorja, s ciljem povečanja ozaveščenosti o digitalni dostopnosti in izboljšanja tehničnih kompetenc za prilagoditev spletnih strani osebam z invalidnostjo. Vzpostavljen bo tudi sistem certificiranja digitalne dostopnosti, ki bo nagrajeval organizacije, ki dosežejo visoke standarde dostopnosti, s čimer bo projekt spodbujal širšo implementacijo dostopnih digitalnih praks. Poleg tehničnih ukrepov bo projekt organiziral mednarodno konferenco o digitalni dostopnosti, ki bo omogočila izmenjavo dobrih praks med strokovnjaki, vladnimi institucijami in organizacijami civilne družbe. S pomočjo obsežne komunikacijske kampanje bo projekt okrepil javno ozaveščenost o pomenu digitalne dostopnosti ter spodbujal politične in zakonodajne spremembe za izboljšanje dostopnosti digitalnih vsebin v Severni Makedoniji.

Namen projekta:

Projekt je namenjen izboljšanju dostopnosti digitalnih vsebin v Severni Makedoniji s prenosom znanja o spletni dostopnosti, usposabljanjem strokovnjakov in oblikovanjem sistematičnega pristopa k spremljanju dostopnosti spletnih strani in mobilnih aplikacij.

Rezultati projekta:

- vzpostavitev spletne baze podatkov WebAid,
- vzpostavitev informacijske spletne strani WebAid,
- izvedba metodologije ocenjevanja WebAid na treh ravneh,
- predavanja WebAid za osebe z invalidnostmi, skrbnike spletnih strani in ponudnike spletnih storitev iz Severne Makedonije,
- mednarodna okrogla miza WebAid.

Cilji projekta:

- usposobiti študente in strokovnjake za izvajanje analiz spletne dostopnosti,
- okrepiti sodelovanje med akademsko sfero, vladnimi institucijami in nevladnimi organizacijami pri implementaciji spletne dostopnosti,
- prizadevanje za vključevanje digitalne dostopnosti v zakonodajo,
- podpora javnim in zasebnim institucijam pri izboljšanju digitalne dostopnosti.

Indikatorji:

- 1 vzpostavljena spletna baza podatkov WebAid,
- 1 vzpostavljena informacijska spletna stran WebAid,
- 280 izvedenih metodoloških ocen WebAid na treh ravneh (150 ocen na prvi ravni, 100 ocen na drugi ravni in 30 ocen na tretji ravni),
- 6 izvedenih predavanj WebAid,
- 1 mednarodna okrogla miza o WebAid.

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	9,09 %	30.000,00 EUR
Donacija RS	90,91 %	330.000,00 EUR
SKUPAJ	100,00 %	360.000,00 EUR

Terminski načrt:

Projekt bo predvidoma trajal 8 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk ter zagotavlja enake možnosti, ne glede na spol. Severna Makedonija sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 4: Zagotoviti vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vse (podcilj 4.5: Do leta 2030 odpraviti razlike med spoloma v izobraževanju ter omogočiti enakopraven dostop do vseh ravni izobraževanja in strokovnega usposabljanja za zapostavljene skupine, med njimi invalide, domorodna ljudstva in otroke, ki živijo v težkih razmerah), s ciljem trajnostnega razvoja št. 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse (podcilj 8.5: Do leta 2030 doseči polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse ženske in moške, vključno z mladimi in osebami z invalidnostjo, ter enako plačilo za delo enake vrednosti) in s ciljem trajnostnega razvoja št. 9: Zagotoviti odporno infrastrukturo, spodbujati trajnostno industrializacijo in spodbujati inovacije (podcilj 9.1: Razviti kakovostno, zanesljivo, trajnostno in odporno infrastrukturo, vključno z regionalno in čezmejno infrastrukturo za podporo gospodarskemu razvoju in človeški blaginji, s poudarkom na dostopu za vse po enakih pogojih).

Tveganja realizacije:

Tehnološke prilagoditve in nizka stopnja ozaveščenosti lahko predstavljajo izziv pri implementaciji digitalne dostopnosti. Projekt bo te ovire naslavljal z intenzivnim izobraževanjem, sodelovanjem z deležniki in vključevanjem strokovnjakov za spletno dostopnost. CMSR je ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

UKRAJINA

Naslov projekta: Izgradnja zaklonišča v Osnovni šoli Nadiya

Prejemnik donacije: Razvojna agencija regije Harkov, Ukrajina

Povzetek projekta:

Vpliv vojne v Ukrajini je mogoče opaziti tudi na njihovem izobraževalnem sistemu, saj otroci, še posebno predšolski in osnovnošolski, zaradi izrazite nevarnosti nimajo prave priložnosti za obiskovanje izobraževalnih programov, prav tako pa imajo tudi oviran dostop do izobraževalnih ustanov. Trenutno stanje tako negativno vpliva na medsebojno komunikacijo, socializacijo in razvoj otrok v naselju Pisočyn, v bližini mesta Harkov. Eden ključnih izzivov na posebej izpostavljenih vojnih območjih je zagotovitev primerno opremljenih prostorov, ki lahko služijo tudi kot zaklonišča za civilno prebivalstvo. Naselje Pisočyn v Harkovski oblasti nima ustrezno opremljenih zaklonišč, kar predstavlja velik varnostni problem za lokalno prebivalstvo, ki šteje približno 5.000 ljudi.

V sklopu projekta se bo v naselju Pisočyn v Harkovski oblasti v Ukrajini izvedla rekonstrukcija zaklonišča / zaklonišča / kleti v osnovni šoli Nadiya. Zaklonišče, ki potrebuje nujno obnovo, bo po zaključku del služilo kot varen izobraževalni prostor za otroke, v primeru nevarnosti pa tudi kot zatočišče za civilno prebivalstvo. zatočišče in izobraževalni prostor za otroke in prebivalce v primeru nevarnosti ter omogočilo tudi čimbolj nemoten izobraževalni proces. Gradbena dela na projektu rekonstrukcije bodo obsegala: krepitev sten in stropa, ki bodo ustrezali varnostnim standardom, namestitev ojačanih vrat za zaščito pred morebitnimi napadi, odstranitev betonskih tal in izkop za zagotovitev dodatne višine v prostoru, obložitev sten s suhomontažnimi ploščami, vgradnja suhomontažnih predelnih sten z zvočno izolacijo, namestitev električne in vodovodne napeljave, namestitev prezračevalnega in filtracijskega sistema za dolgotrajno uporabo zaklonišča in zaključna montažna dela. Zaklonišče bo ojačano z uporabo primernih gradbenih materialov, kot je npr. armirani beton, pri gradnji pa bodo uporabili tudi eksplozijsko odpornejše materiale. Za večjo dostopnost zaklonišča za gibalno ovirane bodo namestili tudi dvigalo. Prav tako bodo namestili solarno postajo oz. solarne panele z 18 kW baterijo, ki bo omogočala neodvisno napajanje z električno energijo brez povečevanja izpustov toplogrednih plinov.

Namen projekta:

Namen projekta je zagotoviti varno in funkcionalno učno okolje za otroke in zaposlene v Osnovni šoli Nadiya, kar jim bo omogočilo varno vrnitev v šolske prostore in nemoten dostop do izobraževanja tudi v času izrednih razmer. Prav tako bo projekt zagotovil primerno zaklonišče in zatočišče za lokalno prebivalstvo, saj bo v primeru obstreljevanja lahko sprejel do 800 ljudi iz bližnje okolice.

Rezultati projekta:

- postavljeno zaklonišče v sklopu prenove OŠ Nadiya,
- namestitev dvigala,
- namestitev solarne postaje z 18 kW baterijo.

Cilji projekta:

- zagotoviti varen prostor za otroke in zaposlene OŠ Nadiya ter drugo civilno prebivalstvo v naselju Pisočyn,
- izboljšanje energetske učinkovitosti šole,
- zagotovitev inkluzivnega in dostopnega okolja tudi za gibalno ovirane.

Indikatorji:

- kapaciteta zaklonišča za civilno prebivalstvo (število oseb),
- število otrok in zaposlenih, ki imajo omogočen varen dostop do izobraževanja,
- kapaciteta nameščene solarne postaje (kW),

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	12,00 %	31.800 EUR
Donacija RS	88,00 %	233.220 EUR
SKUPAJ	100,00 %	265.020 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 6 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*spodbujanje miroljubnih in vključujočih družb, s poudarkom na dobrem upravljanju, enakih možnostih, vključno z enakostjo spolov, ter na kakovostnem izobraževanju*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk ter zagotavlja enake možnosti, ne glede na spol. Ukrajina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Programom socialno-ekonomskega razvoja naselij Pisočynskega občinskega sveta za leta 2023 – 2025.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 4: Zagotoviti vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vse (podcilj 4.1: Do leta 2030 zagotoviti, da vsi dečki in deklice zaključijo brezplačno, pravično in kakovostno osnovno in srednje izobraževanje, ki vodi do ustreznih in učinkovitih učnih rezultatov, podcilj 4.2: Do leta 2030 zagotoviti, da imajo vsi dečki in deklice dostop do kakovostnega zgodnjega otroškega razvoja, varstva in predšolske vzgoje, da bodo pripravljeni na osnovno šolo) in ciljem trajnostnega razvoja št. 9: Zgraditi odporno infrastrukturo, spodbujati trajnostno industrializacijo in spodbujati inovacije (podcilj 9.1: Razviti kakovostno, zanesljivo, trajnostno in odporno infrastrukturo za podporo gospodarskemu razvoju in blaginji ljudi).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi nevarnost bombardiranja zaradi bližine vojnega konflikta (30 km). Varnostno tveganje možnih poškodb oz. uničenja projekta bi reševali z uporabo okrepljenega betona, jeklenih okrepitev konstrukcije in varovalnih materialov proti eksplozijam, z namenom izboljšanja strukturne integritete celotnega objekta. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi zamud pri dobavi materialov in opreme, finančnih tveganj, povezanih s podražitvijo potrebnih materialov in razglašenega splošnega vojnega stanja v Ukrajini. CMSR je ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta srednje.

UKRAJINA

Naslov projekta: Izgradnja dveh rejniških hiš v Hmelnicki regiji

Prejemnik donacije: Regionalna razvojna agencija regije Hmelnicki, Ukrajina

Povzetek projekta:

Kljub temu da se je Ukrajina že pred vojno soočala z naraščajočim številom sirot, je vojna povzročila izrazito poslabšanje razmer, kar lahko vidimo v velikem porastu števila sirot in otrok brez starševske oskrbe, ki živijo v neustreznih in nevarnih bivanjskih razmerah. V skupnosti Vlashanivka in Stara Ushytsia je trenutno več kot 111 otrok brez ustrezne starševske oskrbe, ki so izpostavljeni neprimernim osnovnim življenjskim pogojem. To negativno vpliva na njihovo fizično, psihološko in socialno razvojno pot ter zmanjšuje njihove možnosti za uspešno vključitev v družbo. Brez ustreznih bivalnih pogojev obstaja povečano tveganje za doseganje slabših izobraževalnih dosežkov, razvoj raznih zdravstvenih težav in socialno izključenost.

Projekt predvideva izgradnjo dveh stanovanjskih objektov (hiš) za velike rejniške družine v vaseh Vlashanivka in Stara Ushytsia v Hmelnicki regiji, Ukrajina. Vsaka enota bo zagotavljala varne, udobne in energetske učinkovite bivalne pogoje za 8 – 10 otrok in 2 vzgojitelja (socialna delavca). Vsaka hiša bo imela približno 300 m² in bo zgrajena po sodobnih energetske učinkovitih standardih, ki vključujejo trajnostno in energetske učinkovito gradnjo, debele izolirane zunanje stene za boljšo toplotno zaščito in manjšo porabo energije, velike steklene površine za naravno svetlobo in kritino iz izoliranih materialov, ki omogočajo energetske varčno ogrevanje in hlajenje. Vsaka hiša bo imela tudi dovolj zunanjega prostora za igro, sprostitev in brezskrbno druženje otrok (približno 700 m² na hišo) ter zaklonišče, odporno na vojaške napade, skladno z varnostnimi zahtevami.

Namen projekta:

Namen projekta je zagotoviti kakovostno stanovanjsko infrastrukturo za otroke brez starševske oskrbe, izboljšati socialno integracijo rejniških družin ter prispevati k razvoju lokalne skupnosti v Hmelnicki regiji. Projekt predstavlja pomembno investicijo v socialno infrastrukturo in omogoča izboljšanje kakovosti življenja najranljivejših skupin v Ukrajini, še posebej v Hmelnicki regiji, kjer smo prva in edina partnerska organizacija, ki se ukvarja s takšnimi projekti.

Rezultati projekta:

- izgradnja dveh opremljenih in energetske učinkovitih rejniških hiš za prijetno in varno bivanje,
- ureditev dveh zatočišč (zaklonišč) za zaščito pred vojnimi razmerami,
- ureditev dveh otroških igrišč in zunanje okolice.

Cilji projekta:

- zagotoviti varno in stabilno bivalno okolje za sirote,
- spodbuditi integracijo otrok v družbo skozi zagotavljanje ustreznih stanovanjskih in vzgojnih pogojev,
- trajnostna raba energije, nizka poraba zaradi energetske učinkovitih materialov in obnovljivih virov energije.

Indikatorji:

- zagotovljeni ustrezni bivalni pogoji za 8 – 10 otrok na rejniško hišo
- stopnja energetske učinkovitosti izgrajenih rejniških hiš

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	16,66 %	166.503,32 EUR
Donacija RS	83,34 %	832.516,50 EUR
SKUPAJ	100,00 %	999.019,82 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 6 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*spodbujanje miroljubnih in vključujočih družb, s poudarkom na dobrem upravljanju, enakih možnostih, vključno z enakostjo spolov, ter na kakovostnem izobraževanju*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk ter zagotavlja enake možnosti, ne glede na spol. Ukrajina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 1: Odpraviti revščino v vseh njenih oblikah in dimenzijah (podcilj 1.3: Do leta 2030 uvesti ustrezne sisteme in ukrepe socialne zaščite za vse, vključno z najranljivejšimi, in postopoma doseči znatno zaščito revnih in ranljivih oseb), ciljem trajnostnega razvoja št. 3: Zagotoviti zdravo življenje in spodbujati dobro počutje za vse ljudi v vseh starostnih obdobjih (podcilj 3.4: Do leta 2030 zmanjšati umrljivost zaradi nenalezljivih bolezni s preventivnimi ukrepi in zdravljenjem ter spodbujati duševno zdravje in dobro počutje) in s ciljem trajnostnega razvoja št. 4: Zagotoviti vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vse (podcilj 4.2 Do leta 2030 zagotoviti, da imajo vsi dečki in deklice dostop do kakovostnega zgodnjega otroškega razvoja, varstva in predšolske vzgoje, da bodo pripravljeni na osnovno šolo).

Tveganja realizacije:

Vojne razmere v Ukrajini lahko vplivajo na potek gradnje, saj obstaja možnost zamud zaradi nestabilne varnostne situacije. To tveganje se naslavlja z vgrajenimi zaklonišči in prilagodljivim terminskim načrtom. Finančna tveganja se nanašajo na morebitne podražitve gradbenega materiala, kar bodo izvajalci reševali z vključitvijo rezervnega fonda. Socialna tveganja vključujejo prilagajanje otrok na novo okolje, zato bo zagotovljena psihološka podpora in ustrezno mentorstvo. CMSR je ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta srednje

PROJEKTI IZ PREDHODNIH PROGRAMOV

BOSNA IN HERCEGOVINA

Naslov projekta: Optimizacija vodovodnega sistema in izgradnja cevovoda v občini Laktaši*

* Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2022–2024, 1. dopolnitev programa, februar 2023.

Prejemnik donacije: Občina Laktaši

Povzetek projekta:

Prebivalci občine Laktaši se v poletnih in sušnih obdobjih zaradi podnebnih sprememb, rasti prebivalstva in spremembe rabe zemljišč soočajo s pomanjkanjem pitne vode. V obstoječem vodovodnem sistemu se zaradi dotrajanosti in neustreznega vzdrževanja izgubijo velike količine vode, neustrezna oprema pa ne omogoča optimalnega črpanja vode iz izvirov. Nerazpoložljivost pitne vode v ustrezni kakovosti in zadostni količini zmanjšuje kakovost življenja lokalnega prebivalstva in negativno vpliva na ekonomski razvoj občine.

V sklopu projekta v Laktaših je predvidena izgradnja transportnih in distribucijskih cevovodov ter posodobitev in sanacija obstoječega vodovodnega sistema. Z izgradnjo vodovoda bodo odpravljena ozka grla v javnem vodovodnem sistemu in zajeta tista naselja, ki doslej niso bila pokrita z javnim vodovodnim omrežjem, z vezavo cevovodov v en sam obroč pa bo omogočen transport pitne vode z območij, ki imajo presežek vode, na območja, kjer vode primanjkuje. Predvidena je tudi digitalizacija vodovodne infrastrukture in vzpostavitev sistema za nadzor in spremljanje pretokov in tlakov v omrežju ter usposabljanja zaposlenih.

Namen projekta:

Namen projekta je z odpravo ozkih grl v vodovodnem sistemu ter uvedbo sodobne opreme in novih tehnologij upravljanja vodovodnega sistema zagotoviti stabilno in neprekinjeno oskrbo z vodo v občini Laktaši. Sodobna tehnologija upravljanja vodovodnega sistema bo zmanjšala vodne izgube in zmanjšala porabo fosilnih virov energije, prav tako pa se bodo zmanjšali tudi stroški električne energije. Z izvedbo projekta in prihranki na ravni vodnih izgub bo vse več prebivalcev dobilo dostop do oskrbe s pitno vodo brez povečevanja zmogljivosti vodnih virov. Projekt ima tako pomemben vpliv na trajnost okolja in prispeva k izboljšanju standarda lokalnega prebivalstva in gospodarstva občine.

Rezultati projekta:

- zgrajeni novi transportni in distribucijski cevovodi
- digitalizirana vodovodna infrastruktura za nadzor vodnih izgub
- posodobljena in sanirana hidrotehnična infrastruktura
- izvedeno usposabljanje zaposlenih

Cilji projekta:

- zagotovitev oskrbe s pitno vodo
- zmanjšanje vodnih izgub
- zmanjševanje ogljičnega odtisa
- zmanjšanje stroškov za električno energijo

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zmanjšanje vodnih izgub za 25%
- zmanjšanje porabe električne energije
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Donacija RS	50,00 %	1.000.000,00 EUR
Kredit	50,00 %	1.000.000,00 EUR
SKUPAJ	100,00 %	2.000.000,00 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Bosna in Hercegovina sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Strategijo razvoja občine Laktaši za obdobje 2019-2024, dokumentacijo Trajnostno upravljanje z energijo in akcijski načrt prilagajanja podnebnim spremembam Občine Laktaši za obdobje do leta 2030, Prostorskim načrtom občine Laktaši za obdobje 2014-2034, Sklepom o javnem vodovodu in javni kanalizaciji mesta Laktaši, Strategijo integriranega upravljanja voda Republike Srbije do leta 2024, Strategijo usklajevanja predpisov s pravnim redom EU na področju varstva okolja/okolja Bosne in Hercegovine-EAS-BiH.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.4 Do leta 2030 doseči precej bolj gospodarno rabo vode v vseh panogah in zagotoviti trajnostni odjem in oskrbo z vodo kot odgovor na pomanjkanje vode ter občutno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi tega), ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe v skladu s svojimi zmožnostmi) in ciljem št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (podcilj 13.1 V vseh državah krepiti pripravljenost na nevarnosti in naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb, ter sposobnost prilagajanja nanje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi povečanje svetovnih cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje realizacije projekta nizko.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Naslov projekta: Optimizacija in revitalizacija vodovodnega sistema v Občini Velika Kladuša*

*Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2024–2025, marec 2024.

Prejemnik donacije: JKP Vodovod in kanalizacija d.o.o. Velika Kladuša, Bosna in Hercegovina

Povzetek projekta:

Podjetje JKP Vodovod in kanalizacija d.o.o. Velika Kladuša vzdržuje vodovodni sistem in oskrbuje s pitno vodo 97 odstotkov ozemlja Občine Velika Kladuša. Glavno težavo vodovodnega sistema predstavljajo vodne izgube. Vodovodni sistem se sooča z visokimi pritiski v omrežju, ključni deli cevovoda nimajo prezračevalnih naprav, ki bi lahko preprečile vdor zraka v cevovod, nekateri transportni cevovodi so preveliki za trenutne potrebe, evidentiranje vodne bilance poteka ročno. Omenjena regija že nekaj let beleži povečano rast prebivalstva, z rastjo prebivalstva pa se povečujejo tudi potrebe po vodnih virih. V zadnjih letih je javno podjetje izvedlo številne ukrepe in posodobitve sistema za zmanjšanje vodnih izgub. Kljub temu je delež vodnih izgub v omrežju kar 59-odstoten, trenutna infrastruktura pa ne omogoča določanja kritičnih con, ki bi pripomogle k hitrejšemu odkrivanju in odpravljanju okvar omrežja. Na vodovodnem sistemu je treba izvesti ukrepe za zagotovitev pravilnega delovanja sistema, zmanjšanje vodnih izgub in porabe električne energije, ki je zaradi neučinkovitega vodovodnega sistema zelo visoka.

V sklopu projekta bo posodobljena vodovodna infrastruktura in izboljšan sistem za upravljanje in učinkovito zmanjševanje vodnih izgub na vodovodnem sistemu. Najprej se bodo identificirala kritična območja, dokončalo kartiranje vodovodnega sistema v programsko opremo GIS in pripravili načrti in ukrepi za zmanjšanje vodnih izgub brez izgradnje novih virov. Temu bo sledila izdelava kalibriranega hidravličnega modela z vgrajeno metodo MFN za ugotavljanje puščanj v distribucijskem omrežju. Opravljeno bo satelitsko radarsko slikanje za detekcijo vodnih izgub, vzpostavljena bosta DMA in sistem trajne regulacije tlaka (PMA) za obvladovanje izgub v vodovodnih sistemih. Nadzorni center bo nadgrajen ter posodobljen, opravljena bodo tudi vzdrževalna dela, zamenjava obstoječih vodomeroz z novimi vodomeri na daljinsko odčitavanje in sanacija hidrotehnične infrastrukture. V sklopu projekta je predvideno tudi izobraževanje in usposabljanje delavcev.

Namen projekta:

Namen projekta je s posodobitvijo vodovodne infrastrukture in z izboljšanjem digitalizacije vodovodnega sistema zmanjšati izgube vode za devet odstotkov. S tem bi zagotovili učinkovit nadzor in delovanje javne infrastrukture, učinkovito rabo naravnih virov in energije, posledično manjšo porabo energije, zmanjšanje ogljičnega odtisa, stroškov vzdrževanja in stroškov pitne vode za potrošnike, predvsem pa zadostne količine kakovostne pitne vode za oskrbo prebivalstva Občine Velika Kladuša. Projekt bo prispeval k zmanjševanju obstoječih vodnih izgub brez izkoriščanja novih virov ali povečanja obstoječih proizvodnih zmogljivosti. Zmanjšanje vodnih izgub ustvarja neto gospodarske koristi, vzpostavitev zadostnih lastnih kapacitet vodnih virov ter sistem upravljanja in nadzora javne infrastrukture, ki temelji na trajnostnih načelih krožnega gospodarstva, pa privabljata tudi nove priložnosti za poselitev in investicije.

Rezultati projekta:

- opravljena analiza vodovodnega sistema
- pripravljeni načrti in ukrepi za zmanjšanje vodnih izgub
- izdelava kalibriranega hidravličnega modela
- vzpostavljene cone DMA in PMA
- opravljeno vzdrževanje in sanacija hidrotehnične infrastrukture
- posodobljen nadzorni center
- opravljeno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih

Cilji projekta:

- zmanjšanje vodnih izgub
- zmanjšanje porabe električne energije
- zagotovitev ustrezne kakovosti pitne vode
- zmanjšanje emisij CO₂
- izboljšanje učinkovitosti vodovodnega sistema v občini

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zmanjšanje vodnih izgub za devet odstotkov
- deset usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	16 %	300.000,00 EUR
Donacija RS	42 %	762.400,00 EUR
Zvezno ministrstvo za finance	11 %	194.100,00 EUR
Sklad za varstvo okolja Federacije Bosne in Hercegovine	3 %	48.000,00 EUR
Ministrstvo za prostorsko načrtovanje, gradnjo in varstvo okolja	1 %	20.500,00 EUR
Občina Velika Kladuša	27 %	486.400,00 EUR
SKUPAJ	100%	1.811.400,00 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt spada v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Bosna in Hercegovina spada v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Strategijo upravljanja voda Federacije Bosne in Hercegovine 2010–2022, Zvezno strategijo varstva okolja 2022–2032, Strategijo upravljanja voda v Federaciji Bosne in Hercegovine 2022–2032 in Strategijo razvoja Unsko-sanskega kantona za obdobje 2021–2027.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.b: Podpirati in povečati sodelovanje lokalnih skupnosti pri boljšem gospodarjenju z vodo in sanitarni komunalni ureditvi), s ciljem št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (podcilj 7.3: Do leta 2030 podvojiti energetsko učinkovitost na svetovni ravni) in s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.4: Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in

proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe skladno s svojimi zmožnostmi).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozita povečanje cen proračunskih postavk zaradi nepredvidenih podražitev in pomanjkanje tehničnega znanja za vzdrževanje sistema, kar bi reševali s sodelovanjem s finančnimi strokovnjaki za upravljanje ekonomskih tveganj in z razvojem programa usposabljanja, ki vključuje stalno izobraževanje osebja. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi neugodnih vremenskih razmer; nepredvidenih tehničnih težav; zamude dobavnega roka; nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; ali razveljavitve javnega razpisa. CMSR je ob vključitvi projekta v Program ocenil, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

ČRNA GORA

Naslov projekta: Ukrepi za energetske učinkovitost (SKLAD)*

*Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2024–2025, marec 2024.

Prejemnik donacije: Eko sklad, Črna gora

Povzetek projekta:

Vlada Črne gore je 22. novembra 2018 sprejela sklep o ustanovitvi Sklada za varstvo okolja – Eko sklada. Poslanstvo Eko sklada je zbiranje in vlaganje finančnih sredstev v izgradnjo trajnostne družbe v Črni gori, ki temelji na učinkoviti rabi vseh naravnih virov in nizkoogljičnem razvoju. S krepitvijo sodelovanja s pristojnimi ministrstvi, državnimi institucijami, gospodarstvom, fizičnimi osebami, nevladnimi organizacijami, narodnimi parki, krajinskimi parki in drugimi javnimi ustanovami ter z medsektorskim sodelovanjem postaja Eko sklad glavni pobudnik projektov in dejavnosti, usmerjenih v ciljno raziskovanje, spremljanje stanja narave, ohranjanje naravnih vrednot, učinkovito upravljanje narave in uporabo kakovostnih rešitev za varstvo narave ter energetske učinkovitost. Eden od glavnih ciljev Eko sklada je ozaveščanje javnosti in izvajanje ukrepov za izboljšanje stanja okolja. Sredstva tega projekta bodo namenjena financiranju razpisov za spodbujanje energetske učinkovitosti in električne mobilnosti v Črni gori.

V sklopu projekta bo Eko sklad v obdobju 2024–2026 objavil 16 razpisov za zbiranje predlogov v zvezi s podporo ukrepom na področju energetske učinkovitosti in električne mobilnosti. V letu 2024 bo poudarek razpisov na e-mobilnosti, natančneje na dodelitvi subvencij gospodarstvu, prebivalstvu in javnemu sektorju za nakup električnih in hibridnih vozil ter polnilnih postaj za električna vozila. V letu 2025 in 2026 bodo ukrepi za e-mobilnost enaki kot v letu 2024, izvedeni pa bodo tudi ukrepi za energetske učinkovitost. Le-ti bodo natančneje opredeljeni naknadno glede na prioritete vlade Črne gore in potrebe za leti 2025 in 2026, na splošno pa zajemajo izboljšanje energetske učinkovitosti stavb, vgradnjo visoko učinkovitih sistemov ogrevanja/hlajenja, uporabo obnovljivih virov energije, posodobitev razsvetljave in pametnih rešitev za upravljanje energije ter druge ukrepe za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

Prednostna obravnava e-mobilnosti temelji na dokumentu, nastalem na pobudo Eko sklada, za uporabo električnih in hibridnih vozil v javnem sektorju, ki ga je Vlada Črne gore sprejela decembra 2023. Cestni promet je s 30-odstotnim deležem namreč drugi največji vir emisij CO₂ v državi, kar predstavlja izziv ob pričakovanem povečanju števila cestnih potovanj po strategiji razvoja prometa do leta 2035. Projekt spodbuja nakup okolju prijaznih prevoznih sredstev, kar prispeva k zaustavitvi naraščajočega trenda emisij toplogrednih plinov.

Namen projekta:

Namen projekta je s spodbujanjem energetske učinkovitosti in e-mobilnosti vplivati na krepitev zavedanja posameznikov, gospodarstva in javnega sektorja o potrebi po spremembi obnašanja ter po sprejemanju in uporabi ukrepov, ki lahko vplivajo na izboljšanje življenjskih razmer prebivalcev Črne gore. Projekt prispeva k zmanjšanju emisij CO₂.

Rezultati projekta:

- uspešno izvedeni razpisi

Cilji projekta:

- zmanjšanje emisij CO₂
- spodbujanje uporabe ukrepov, ki prispevajo k spodbujanju e-mobilnosti in energetske učinkovitosti v Črni gori
- ozaveščanje javnosti
- izboljšanje življenjskih razmer za prebivalce Črne gore

Indikatorji uspešnosti projekta:

- 4 razpisi na področju e-mobilnosti v letu 2024
- 4 razpisi na področju e-mobilnosti v letu 2025
- 4 razpisi na področju e-mobilnosti v letu 2026
- 2 razpisa na področju energetske učinkovitosti v letu 2025
- 2 razpisa na področju energetske učinkovitosti v letu 2025

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	9,00 %	150.000,00 EUR
Donacija RS	91,00 %	1.500.000,00 EUR
SKUPAJ	100,00 %	1.650.000,00 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 36 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt spada v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetske viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Črna gora spada v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Nacionalno strategijo na področju podnebnih sprememb do leta 2030, Nacionalno strategijo za trajnostni razvoj do leta 2030 in Nacionalno strategijo za razvoj energetike do leta 2030. Projekt je skladen tudi s cilji in ukrepi, predvidenimi v Programu pristopa Črne gore k Evropski uniji 2022–2023, z Načrtom energetske skupnosti za dekarbonizacijo ter z zavezami Črne gore glede ciljev, opredeljenih leta 2022 za delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije in za prispevek k energetske učinkovitosti do leta 2030.

Projekt je skladen s ciljem št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (podcilj 7.1: Do leta 2030 vsem zagotoviti dostop do zanesljive in sodobne oskrbe z energijo po sprejemljivih cenah in podcilj 7.2: Do leta 2030 občutno povečati delež obnovljivih virov energije med energetske viri) in s ciljem št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (podcilj 13.2 Vključiti ukrepe za boj proti podnebnim spremembam v politike, strategije in načrte na državni ravni).

Tveganja realizacije:

Tveganja, ki bi se lahko pojavila, so povezana z zamudami pri sprejemanju letnih delovnih načrtov Eko sklada, z nezainteresiranostjo za sodelovanje na javnih pozivih in z neustrezno ter nepravilno izpolnjenimi vlogami s strani potencialnih upravičencev. Eko sklad bo ta tveganja poskušal preprečiti z redno komunikacijo z Vlado Črne gore, s promocijo eko spodbud in z administrativno pomočjo prijaviteljem. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

ČRNA GORA

Naslov projekta: Izboljšanje energetske učinkovitosti Športnega centra Žabljak*

*Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2024–2025, marec 2024.

Prejemnik donacije: Občina Žabljak, Črna gora

Povzetek projekta:

Republika Slovenija je v letu 2012 sofinancirala izgradnjo Športnega centra Žabljak. Pri delovanju dvorane se je pokazalo, da bi z uporabo najnovejših materialov lahko bistveno zmanjšali energetske izgube in stroške ogrevanja dvorane, ki leži na nadmorski višini skoraj 1500 m. Pozimi se temperature spustijo tudi do –25 stopinj Celzija, po navadi zapade veliko snega, ki lahko obleži tudi do maja. Kljub temu da je sistem centralnega ogrevanja načrtovan z zadostno zmogljivostjo za ogrevanje celotnega športnega centra, pozimi tudi ob polni izkoriščenosti sistema centralnega ogrevanja povprečna temperatura v centru znaša le 10–15 stopinj Celzija. Dvorana v zimskem obdobju posledično ni v polnem obratovanju, kar negativno vpliva na razvoj športa med mladimi in prebivalstvom ter na razvoj zimskega turizma v občini. Občina Žabljak je zato naročila elaborat za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki predstavlja osnovo za izvedbo tega projekta.

V sklopu projekta so najprej predvidena pripravljalna dela, kot so odstranitev oken in vrat, priprava steklenih površin, sten in strehe za fasaderska dela ter odstranitev gradbenih odpadkov. Temu sledi vgradnja energetsko učinkovitejšega stavbnega pohištva (okna in vrata) ter dodatna izolacija fasade in strehe v debelini 20 cm. Zamenjava sistema ogrevanja ni potrebna, saj so analize pokazale, da bi obstoječi sistem zagotavljal ustrezne temperature ob izboljšani izolaciji objekta, pri kateri bodo uporabljeni najnovejši izolacijski materiali. Za izvedbo projekta niso potrebna nobena dovoljenja. Občina Žabljak je poleg elaborata predložila natančen predračun storitev in blaga s specifikacijo materialov. Iz svojega proračuna bo zagotovila sredstva za lastno udeležbo pri projektu in za usposabljanje vzdrževalcev za vzdrževanje nove opreme. Projekt podpira tudi Ministrstvo za energetiko in rudarstvo Črne gore.

Namen projekta:

Namen projekta je zmanjšati energetske izgube in porabo energije v Športnem centru Žabljak. Z izvedbo projekta se bodo s postopkom adaptacije fasade, zamenjavo stavbnega pohištva in izolacijo strešne konstrukcije izgube energije s trenutnih 479 KW zmanjšale na 239 KW, kar pomeni, da bi se prihranilo 240 KW energije, z dvigom energetske učinkovitosti objekta pa se bodo zmanjšali tudi stroški ogrevanja in emisije CO₂. Športni center Žabljak bi bil tako zadostno ogrevan in bi lahko bolje opravljal svojo funkcijo tudi pozimi. Turizem je za Žabljak velikega pomena, zaradi svoje lege je primeren za višinske priprave športnikov z vse Črne gore in širše regije, kapacitete dvorane pa za prostočasne aktivnosti uporabljajo tudi lokalni prebivalci.

Rezultati projekta:

- opravljena energetska sanacija Športnega centra Žabljak

Cilji projekta:

- zmanjšanje energetske izgube in porabe energije
- zmanjšanje izpustov fosilnih goriv
- izboljšanje kakovosti življenja lokalnega prebivalstva
- višja stopnja uporabe dvorane
- povečanje števila turistov v zimski sezoni

Indikatorji uspešnosti projekta:

- količina prihranjene energije
- število uporabnikov športne dvorane
- število mesecev uporabe športne dvorane
- število letnih športnih dogodkov

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50,00 %	223.343,39 EUR
Donacija RS	50,00 %	223.343,39 EUR
SKUPAJ	100,00 %	444.686,78 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt spada v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Črna gora spada v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s Strategijo regionalnega razvoja Črne gore 2023–2027, Strategijo turizma razvoja Črne gore 2022–2025, Strategijo za mlade 2023–2027 in Strategijo energetskega razvoja Črne gore do leta 2030.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (podcilj 7.3: Do leta 2030 podvojiti energetske učinkovitost na svetovni ravni) in s ciljem št. 8: Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse (podcilj 8.5: Do leta 2030 doseči polno in produktivno zaposlenost ter vsem moškim in ženskam, tudi mladim in invalidnim, zagotoviti dostojno delo in enako plačilo za delo enake vrednosti in podcilj 8.9: Do leta 2030 oblikovati in izvajati politike za razvoj trajnostnega turizma, ki ustvarja delovna mesta ter spodbuja lokalno kulturo in izdelke).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozijo zamude zaradi neugodnih vremenskih razmer. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

Naslov projekta: Izgradnja bioplinske elektrarne na odlagališču komunalnih odpadkov Možura*

* Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2022–2024, 2. dopolnitev programa, avgust 2023.

Prejemnik donacije:

Javno podjetje Možura d.o.o. Bar, Črna gora

Povzetek projekta:

V okviru dolgoročnega reševanja problematike odlaganja komunalnih odpadkov je bilo zgrajeno medobčinsko odlagališče komunalnih odpadkov Možura za območje občin Bar in Ulcinj. Deponija že 6 let uspešno zbira bioplin. Odstotek metana v bioplinu je približno 50%, zaradi škodljivih vplivov metana na okolje pa ga sežigajo. Kot stranski produkt nastane CO₂, ki še vedno onesnažuje okolje in škoduje zdravju prebivalcev. Javno podjetje Možura d.o.o. Bar zato načrtuje nadgradnjo obstoječe infrastrukture z namenom spodbujanja uporabe obnovljivih virov energije.

V sklopu projekta se bo na obstoječi infrastrukturi odlagališča komunalnih odpadkov Možura zgradila bioplinska elektrarna. Bioplin, ki vsebuje visok odstotek metana, se bo dovajal v generatorje (motorje), ki bodo proizvajali električno energijo. Št, ki je pokazala, da je na odlagališču možno zgraditi bioplinsko elektrarno z močjo najmanj 1 + 0,5 MW, kar pomeni, da sistem za zajemanje deponijskega plina lahko zbere 400-500 m³/h bioplina. Odlagališče bo del proizvedene električne energije porabilo za lastne potrebe, ostalo pa bo prodajalo preko pooblaščenih trgovcev z električno energijo. Projekt zajema tudi ozaveščanje lokalnih samouprav in javnih komunalnih podjetij o uporabi bioplina kot obnovljivega vira energije. Izvedeni bodo promocijski dogodki (3 konference, 1 okrogla miza) in izobraževanje zaposlenih.

Namen projekta:

Namen projekta je zmanjšati onesnaževanje okolja z uporabo obnovljivih virov. Bioplinska elektrarna bo proizvedla od 222,424 do 667,273 kW električne energije na leto. Proizvedena električna energija bo zadostovala potrebam za delovanje odlagališča ter celoletno oskrbo 200 – 400 gospodinjstev z električno energijo.

Rezultati projekta:

- izgradnja bioplinske elektrarne Bar,
- usposabljanja zaposlenih in ozaveščanje lokalne samouprave in javnih podjetij,
- promocijski dogodki (3 konference, 1 okrogla miza).

Cilji projekta:

- proizvodnja električne energije iz obnovljivega vira energije,
- zmanjšanje ogljičnega odtisa / izpusta CO₂.

Indikatorji projekta:

- količina proizvedene električne energije,
- število komunikacijskih in izobraževalnih aktivnosti.

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	55,00 %	819.834 EUR
Donacija RS	43,00 %	631.803 EUR
Eko fond Črne gore	2,00%	25.000 EUR
SKUPAJ	100,00 %	1.476.637 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt sodi v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (*boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri*). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk ter zagotavlja enake možnosti, ne glede na spol. Črna gora sodi v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Načrtom upravljanja okolja za izgradnjo regionalne sanitarne deponije trdnih komunalnih odpadkov za Bar in Ulcinj na lokaciji »Možura«, Lokalnim načrtom ravnanja z odpadki za občino Bar za obdobje 2016 – 2020, Državnim načrtom ravnanja z odpadki v Črni gori za obdobje 2015 – 2020, Nacionalno strategijo trajnostnega razvoja Črne gore in Strateškim načrtom ravnanja z odpadki na državni ravni.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (Podcilj 7.2 Do leta 2030 občutno povečati delež obnovljivih virov energije med energetskimi viri), s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (Podcilj 9.4 Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe v skladu s svojimi zmožnostmi) in s ciljem št. 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (Podcilj 13.3 Izboljšati izobraževanje, ozaveščanje ter človeške in institucionalne zmogljivosti za blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje, omejevanje posledic in zgodnje opozarjanje).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozi zvišanje cen materialov. Zamuda pri realizaciji projekta lahko nastane zaradi nepravočasne izvedbe javnega razpisa; morebitnih pritožb ponudnikov; razveljavitve javnega razpisa; neugodnih vremenskih razmer; daljših dobavnih rokov. CMSR je ob vključitvi projekta v svoj program ocenil, da je tveganje realizacije projekta nizko.

SEVERNA MAKEDONIJA

Naslov projekta: Rekonstrukcija čistilne naprave za pripravo pitne vode v Občini Probištip*

* Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2024–2025, marec 2024

Prejemnik donacije: Občina Probištip, Severna Makedonija

Opis projekta:

Občina Probištip je s pomočjo donacije Republike Slovenije izvedla že dva projekta, izgradnjo čistilne naprave s tehnologijo ultrafiltracije za pripravo pitne vode leta 2013 in revitalizacijo vodooskrbnih objektov leta 2019. V dvanajstih letih neprekinjenega delovanja je bilo na čistilni napravi opravljenih več rednih servisnih posegov. Velik del opreme in materialov je amortiziran, obrabljen ali poškodovan ter se približuje koncu svoje življenjske dobe. V čistilni napravi se nenehno povečuje potreba po vzdrževanju, medtem ko se učinkovitost proizvodnje pitne vode zmanjšuje. To vodi v naraščajoče stroške vzdrževanja, porabe energije in proizvodnje pitne vode. Dodaten izziv predstavlja stalna proizvodnja in distribucija vode v novih naseljih, ki so priključena na distribucijsko omrežje. Čistilna naprava predstavlja edini vir pitne vode za Občino Probištip in okoliške vasi (okoli 13.000 prebivalcev), zato je nujna njena posodobitev.

V sklopu projekta bosta izvedeni nadgradnja in modernizacija obstoječe čistilne naprave za pitno vodo v Občini Probištip. Načrtovana je postopna in delna zamenjava zastarele opreme, pri čemer bo stara oprema ustrezno shranjena v skladu z zakonskimi predpisi Republike Severne Makedonije. Z namenom zagotavljanja neprekinjene oskrbe s pitno vodo bo zamenjava opreme potekala v več fazah. Izvedena bo zamenjava modulov ultrafiltracije, ventilov, merilnih instrumentov, hidravličnih črpalk in električne opreme. Novi membranski moduli ultrafiltracije omogočajo manjši padec tlaka in zahtevajo manj servisnih pranj, kar bo prispevalo k zmanjšanju porabe električne energije za do pet odstotkov na leto, hkrati pa bo zmanjšana tudi količina odpadne vode. Nadgradnja sistema upravljanja bo vključevala namestitve signalizacije upravljanja, nadzornih meritev in alarmov za zanesljivo delovanje, upravljanje in nadzor sistema. V ta namen bo vzporedno s trenutnim sistemom SCADA nameščen tudi nov sistem SCADA, ki bo med posodobitvijo čistilne naprave konfiguriran, preizkušen, optimiziran in pripravljen za operativno delovanje. Kot del projekta je predvideno tudi usposabljanje zaposlenih za delo z novo opremo, kar bo zagotovilo nemoteno in učinkovito delovanje čistilne naprave v prihodnosti.

Namen projekta:

Namen projekta je z nadgradnjo obstoječe čistilne naprave za pitno vodo nadaljevati neprekinjeno in trajnostno oskrbo prebivalcev Probištipa in bližnjih naselij s kakovostno pitno vodo. Modernizacija opreme in uvedba novih inovativnih tehnologij omogočata izboljššan nadzor nad porabo pitne vode ter zmanjšanje porabe električne energije, odpadne vode in vzdrževalnih stroškov. Hkrati se povečuje zmogljivost proizvodnje pitne vode ter podaljšuje življenjska doba filtrirne postaje. S tem se bo pomembno izboljšala kakovost življenja, obenem pa se bodo vzpostavile razmere za hitrejši gospodarski razvoj občine.

Rezultati projekta:

- menjava in nadgradnja opreme
- nadgradnja sistema SCADA
- optimizacija aplikativne programske opreme
- usposabljanja zaposlenih

Cilji projekta:

- neprekinjena oskrba z vodo
- zagotavljanje pitne vode ustrezne kakovosti
- zmanjšanje stroškov vzdrževanja
- zmanjšanje porabe električne energije
- zmanjšanje količine odpadnih voda

Indikatorji uspešnosti projekta:

- manjša poraba električne energije za do 5 odstotkov
- manjša poraba vode za pranje membranskih modulov za vsaj 15 odstotkov
- manjša poraba kemičnih sredstev za pripravo pitne vode za najmanj 30 odstotkov
- povečanje zmogljivosti proizvedene vode za do 10 odstotkov
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	50 %	487.800,00 EUR
Donacija RS	50 %	487.800,00 EUR
SKUPAJ	100 %	975.600,00 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 12 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt spada v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Severna Makedonija spada v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen z Nacionalno strategijo za vodo Republike Severne Makedonije za obdobje 2022–2042.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.b: Podpirati in povečati sodelovanje lokalnih skupnosti pri boljšem gospodarjenju z vodo in sanitarni komunalni ureditvi), s ciljem št. 7: Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije (podcilj 7.3: Do leta 2030 podvojiti energetsko učinkovitost na svetovni ravni) in s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije (podcilj 9.4: Do leta 2030 nadgraditi infrastrukturo in obstoječo industrijo prilagoditi tako, da bosta trajnostni, z učinkovitejšo rabo virov ter pospešenim uvajanjem čistih in okoljsko neoporečnih tehnologij in proizvodnih postopkov, pri čemer morajo vse države sprejeti ukrepe v skladu s svojimi zmožnostmi).

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozijo prekinitev oskrbe z vodo, povečani stroški vzdrževanja, sprememba kakovosti vode in nestrokovno upravljanje naprave. V obdobju načrtovanega izvajanja projekta bodo v Severni Makedoniji potekale parlamentarne in predsedniške volitve, kar lahko vpliva na podaljšanje roka izvedbe projekta. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.

UKRAJINA

Naslov projekta: Razvoj programske rešitve e-Voda za učinkovito ravnanje z vodo in odpadnimi vodami v Ukrajini*

*Program CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja RS za obdobje 2024–2025, marec 2024.

Prejemnik donacije: Javno podjetje Zhytomyrvodokanal, Ukrajina

Opis projekta:

Komunalna podjetja v Ukrajini se soočajo z neučinkovito rabo vode in zastarelimi sistemi upravljanja. Ker se država od osamosvojitve nenehno sooča s pomanjkanjem obratnega kapitala, so komunalna podjetja prisiljena delovati v okviru vladnih politik, ki niso bile naklonjene razvoju avtomatizacije in digitalizacije teh procesov, kar je povzročilo gospodarske izgube in neracionalno rabo dragocenih vodnih virov. Neučinkovito upravljanje z vodo ima širše posledice za lokalno prebivalstvo, ki je odvisno od učinkovite oskrbe z vodo, ter za javne službe, ki se soočajo z operativnimi in gospodarskimi težavami. Ta nacionalni problem v Ukrajini zahteva celovit pristop, zato je projekt e-Voda pilotni projekt, ki naj bi pokazal pozitivne učinke po vsej državi ter prispeval k reševanju nacionalnih izzivov upravljanja z vodo. Če ustrezni ukrepi ne bodo sprejeti, se bodo vodne izgube zaradi okvarjenih merilnih naprav in uporabe zastarelih podatkov v zbirki podatkov o odjemalcih še naprej povečevale.

V sklopu projekta se bodo izvedli ukrepi za digitalizacijo oskrbe z vodo in čiščenja odpadnih voda v Ukrajini. Razvila in posodobila se bo programska oprema s številnimi avtomatiziranimi digitalnimi moduli, ki bo olajšala in optimizirala različne procese, kot so preračunavanje, kartiranje vodovodnega omrežja, računovodstvo, poročanje, komunikacija s strankami (vzpostavitev pisarn in kontaktnega centra) in nadzor proizvodnje, prodaje ter infrastrukture. Avtomatizirani digitalni moduli omogočajo zbiranje, obdelavo in vizualizacijo pomembnih podatkov ter digitalno usklajevanje med različnimi oddelki podjetja, kar bo povečalo učinkovitost, preglednost in sledljivost poslovanja. Vzpostavljen bo sistem SCADA za nadzor, spremljanje in upravljanje vodovodnih procesov, iz katerega bodo pridobljeni podatki o vodnih izgubah in porabi električne energije v vodovodnem omrežju (identifikacija potencialnih težav ali območij za izboljšanje, kar bo prispevalo k zmanjšanju vodnih izgub in optimizaciji porabe električne energije). V sklopu projekta so predvidena usposabljanja za delo z novimi sodobnimi programskimi rešitvami.

Namen projekta:

Namen projekta e-Voda je s pomočjo digitalizacije povečati učinkovitost oskrbe s pitno vodo in čiščenja odpadnih voda v Ukrajini. Uvedba programskih rešitev bo omogočila učinkovitejše upravljanje razpoložljivih virov, boljše spremljanje porabe, odkrivanje vodnih izgub v vodovodnem omrežju ter s tem zmanjšanje vodnih izgub in količin električne energije. Nova programska oprema bo avtomatizirala notranje procese, posodobila upravljanje dokumentov ter pomagala inženirjem pri razumevanju vodenja vodnih sistemov in pri sprejemanju informiranih odločitev za izboljšanje delovanja sistemov. Projekt pomembno vpliva na prebivalstvo, saj bodo poleg okoljskih vplivov z uvedbo sodobnih metod za olajšanje komunikacije izboljšani tudi odnosi s strankami in med zaposlenimi.

Rezultati projekta:

- posodobitev strojne in programske opreme
- nameščene integrirane rešitve (avtomatizirani moduli)
- usposabljanja zaposlenih

Cilji projekta:

- izboljšano upravljanje pitne vode
- zmanjšanje porabe električne energije
- zmanjšanje količine vodnih izgub
- povečanje zadovoljstva zaposlenih in strank

Indikatorji uspešnosti projekta:

- zmanjšanje vodnih izgub za 12 odstotkov
- zmanjšanje izgub električne energije za 6 odstotkov
- število usposobljenih zaposlenih

Finančna konstrukcija:

Lastna sredstva	20 %	299.863,00 EUR
Donacija RS	80 %	1.199.453,00 EUR
SKUPAJ	100 %	1.499.316,00 EUR

Terminski načrt:

Predviden čas za izvedbo projekta je 24 mesecev od podpisa pogodbe z izvajalcem projekta.

Upravičenost projekta:

Projekt spada v prednostno vsebinsko področje slovenskega mednarodnega sodelovanja (boj proti podnebnim spremembam s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri). Projekt ima nevtralen vpliv na enakost spolov in krepitev vloge žensk. Ukrajina spada v geografsko prednostno območje slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja. Projekt je skladen s politiko OECD, Digitalizacija za okrevanje v Ukrajini.

Projekt je skladen s ciljem trajnostnega razvoja št. 6: Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (podcilj 6.4: Do leta 2030 doseči precej bolj gospodarno rabo vode v vseh panogah in zagotoviti trajnostni odjem in oskrbo z vodo kot odgovor na pomanjkanje vode ter občutno zmanjšati število ljudi, ki trpijo zaradi tega, in podcilj 6.a: Do leta 2030 okrepiti mednarodno sodelovanje in podporo krepitvi zmogljivosti v državah v razvoju pri dejavnostih in programih v zvezi z vodo in sanitarno ureditvijo, vključno z zbiranjem padavinske vode, razsoljevanjem, gospodarno rabo, čiščenjem odpadne vode, recikliranjem in tehnologijami za ponovno uporabo) in s ciljem št. 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije.

Tveganja realizacije:

Realizacijo projekta lahko ogrozijo tehnične težave pri izvedbi projekta, nepredvidene podražitve in trenutne geopolitične razmere v Ukrajini. CMSR ocenjuje, da je tveganje nerealizacije projekta nizko.